

THERE IS NO

PILE SÁPMI-SUPREME

400 bullets, injustice in head, skulls, moving Oslo
Stand with the rock, stand to the bone
Stand with Sápmi

5-6 December
Eidsvolls plass!

POST COLONIAL

Pile o' Sápmi

Vi er på tampen av det store samiske 100-årsjubileét, året der offentligheten har feiret Sápmis 100-årige arbeid for å sikre samiske rettigheter. Det du kanskje ikke kjenner like godt til er realiteten, den ekte rettslige hverdagen for Sápmi og reindriftssamer i sær. Pile o' Sapmi følger en ung reindriftssames kamp mot staten Norge. En rettslig kamp som **Jovsset Ante Sara** kjemper for å berge sin rett til å leve som reindriftsutøver. Det dreier seg om tvangsreduisering av rein i Finnmark, en sak den unge reindriftssamen har vunnet i to rettsinstanser.

Staten har anket saken til Høyesterett og kunsten samler seg rundt reindriftsutøveren fordi tvangsvedtaket og den urettmessige metoden med kollektiv avstraffelse, ikke kan betegnes som noe annet enn et nasjonalt storpolitisk overgrep på både enkeltindivider, næring og samisk kultur. Jovsset Ante Saras sak speiler en realitet der reindrifts ungdom og små reindriftssamer tvinges til en økonomisk, juridisk og politisk konkurs og med det tvinges bort fra sitt tradisjonelle levesett, sin kultur og sine nedarvede

- *Supreme*

rettigheter som urfolk. Saken er prinsipiell og berører et helt samfunn hva gjelder samiske rettigheter, kultur og framtid.

I det Jovsset Ante Sara går inn til Norges Høyesterett, samles kunstnere og aktivister på Eidsvolls plass for vise støtte til enkeltmennesker som ender opp med enorme belastninger på bakgrunn av urettmessig, feilslått politikk -og for å signalisere til politikere og befolkning at politikk og lovverk ikke fritt kan justeres etter statlige interesser, uten hensyn til mennesker, kultur og rettigheter som den samiske befolkningen har krav på i lik linje med alle andre. For 40 år siden handlet det om å få erkjent grunnleggende samiske rettigheter, nå handler det om å få politisk respekt for de samme grunnleggende og lovfestede samiske rettighetene.

Vi har jobbet i 100 år for å sikre våre rettigheter politisk. Det er 40 år siden våre aksjonister og kunstnere okkuperte Eidsvolls plass for å sultestreike for våre rettigheter. Nå står vi her igjen og jeg spør deg, hva er galt i rettferdighetsstaten Norge?

Program

EIDSVOLLS PLASS
TENTHAUS OSLO
SAMISK HUS

Lørdag 2. desember

14.00 **Sted:** Tenthau Oslo, Maridalsveien 3

Åpning. *Pile o'Sápmi Supreme in Context*

Utstilling og filmprogram. Arbeider av Máret Ánne Sara, Cecilia Vicuña, Hans Ragnar Mathisen, Hans Normann Dahl og Arvid Sveen. Filmprogram med kortfilmer, musikk-video og dokumentarer av blant annet Mai-Lis Eira, Elle-Máijá Apiniskim, Tailfeathers, Aslak Pallto og Elle Sofe Henriksen, Anders Sunna og Inga Wiktoría Påve m.fl.

15.00 **Kunstnersamtale.** Samtale mellom Máret Ánne Sara, AK Dolven og Cecilia Vicuña med Will Bradley fra Kunsthall Oslo som moderator.

16.30 **Avduking** av nytt verk. Et samarbeid mellom Cecilia Vicuña og Máret Ánne Sara som ved samarbeidet og verket ønsker å knytte sammen urfolkskampen fra sør til nord, både metaforisk og bokstavelig. Verket er laget på Tenthau Oslo og består av tradisjonelle samiske koffer som er donert og sendt fra rundt om i Sápmi, i solidaritet med rettssaken og Pile o' Sápmi.

Program

Søndag 3. desember

13.00-17.00 **Åpen utstilling.** Tenthaus Oslo, Maridalsveien 3

Pile o'Sápmi Supreme in Context

Utstilling og filmprogram. Arbeider av Máret Anne Sara, Cecilia Vicuña, Hans Ragnar Mathisen, Hans Normann Dahl og Arvid Sveen. Filmprogram med kortfilmer, musikkvideo og dokumentarer av blant annet Mai-Lis Eira, Elle-Máijá Apiniskim, Tailfeathers, Aslak Pallto og Elle Sofe Henriksen, Anders Sunna og Inga Wiktoría Påve m.fl.

Tirsdag 5. desember

9.00 **Åpning** av *Pile o'Sápmi Supreme* ved Sofia Jannok og Måret Anne Sara. Visning av film ved Mai-Lis Eira

12.00 **Niillas Somby**, forteller fra den samiske rettighetskampen og sultestreiken på Eidsvolls plass for 38 år siden. Marry Áilonieida Somby leser dikt

9-16 **Pile o'Sápmi Supreme** installasjon står utstilt på Eidsvoll plass. Soundscape av Uyarakq/Elin Már Vister
Pile o'Sápmi Graffiti Crew. **Pile o'Sápmi stuntteater**

9-21 **Sted: Samisk hus**, Dronningensgate 8b
Samisk hus åpent med kafé og utstilling av elever fra Hersleb skole arrangert av Pile o'Sápmi og Tenthaus.

Program

Onsdag 6. desember

- 9.00** **Sted:** Eidsvolls plass *Pile o'Sápmi* tittelverket:
400 reinhoder, står utstilt på Eidsvoll plass fra 9-16
- 9-16** **A K Dolven** - performance
Reinhodevandring. Møt opp på Eidsvolls plass for å vise
at vi er mange og at vi står sammen.
- 13.30** **Appeller:** Stortingspolitikere er invitert ut til Eidsvolls
plass. Appell fra Sametingspresident Aili Keskitalo og
Ellinor Marita Jåma - leder ved norske Reindriftssamers
Landsforbund
- Sted: Samisk hus**, Dronningensgate 8b
Samisk hus åpent med kafé og utstilling av elever fra
Hersleb skole arrangert av Pile o´ Sápmi og Tenthaus.
- 20-21** **SANKSI/** Snefrid Møllersen om *Reindriftas hverdag*
psykisk helse og opphopning av belastninger
- 21-01** **Sted:** SALT, Naustet, Langkaia 1
Mingel og avslutningsfest.
Pile o´ Sápmi lydkunstnere og DJ-mix.
DJ Uyarakq, Sunshine og Ingebling

Program

Lørdag 2. desember - 17. desember

Tirs –
Søn

Sted: Tenthaus Oslo, Maridalsveien 3

Pile o' Sápmi in Context

**13.00-
17.00**

Utstilling og filmprogram. Arbeider av Máret Ánne Sara, Cecilia Vicuña, Hans Ragnar Mathisen, Hans Normann Dahl og Arvid Sveen. Filmprogram med kortfilmer, musikk-video og dokumentarer av blant annet Mai-Lis Eira, Elle-Máijá Apiniskim, Tailfeathers, Aslak Pallto og Elle Sofe Henriksen, Anders Sunna og Inga Wiktoría Påve m.fl.

Åpent tirsdag - søndag 13.00 - 17.00

Pile o´ Sápmi

Tittelverket

av Máret Ánne Sara

utenfor Indre Finnmark Tingrett feb. 2016

Jeg lager installasjonen for å visualisere det dramatiske overgrepet som pågår, men blir slått av et iskaldt gufs. En urovekkende parallell dukker opp. En mørk koloniseringshistorie fra 1800-tallets Nord-Amerika. Jeg samler inn reinhoder mens det dukker opp bilder av bøffelhoder. Millioner av bøffelhoder, stablet opp til store troféfjell. Det blåser kaldt her i Sápmi, men jeg leser videre om bøflene. Om europeere som nærmest utryddet bøffelstammen på 50 millioner dyr. Gufset blir kaldere. Det var en bevisst strategi, beordret fra øverste styringshold. De, kolonistene, ville ha landet, Regina, som det skulle hete, men landet var befolket. Bøffelfolket

sto i veien. Beordelsen, strategien, var enkel men effektiv. Eliminer det folket lever av og folket vil forsvinne. Bøflene, bang! Pile o´bones. Jeg står her med mine reinskaller og fryser. Det er ingen hemmelighet at reindrifta kjemper en hard kamp for å beskytte reinbeiteland mot statens pågående industrisatsing. Jeg forsøker å knyte skjerfet tettere, men jeg vet at vi står i veien. De vil ha landet, Sápmi som vi kaller det. Reinen som vi lever av, står stablet framfor meg. Staten er i gang med tvangsredusering av rein, med en reduksjonsmodell som struper rekruttering til framtidig reindrift. *Det isende gufset er uunngåelig. Pile o´ Sápmi.*

Fra Documenta til Eidsvolls plass

Kunstneren Máret Ánne Sara samler på reinhoder under den kontroversielle tvangsslaktingen av reindriftssamenes flokker i norsk statlig regi. Mens lillebroren sitter i rettssak for å beskytte sine rein og rettigheter, lager søster sensasjonelle verk av slaktede reinhoder med skuddhull i panna. Pile o' Sápmi som verk, utvikler seg underveis i retssakssprosessen i både størrelse og form.

Verket Pile o' Sápmi ble første gang vist som en haug av nyslaktede reinsdyrhoder med et norsk flagg på toppen, og ble laget som en protest og som et symbol på det kunstneren betegner som et nasjonalt storpolitisk overgrep på både mennesker, næring, kultur og samiske rettigheter. Sara satte opp verket utenfor Indre Finnmark tingrett i februar 2016, hvor lillebror gikk til sak mot staten og pålegget om å slakte flokken ned til 75 rein. I retten hevder Sara at

han ved den dette tvinges til konkurrs og dermed vekk fra sin tradisjonelle livsstil, sin kultur og i siste instans sin og familiens nedarvede rettigheter. Siden den gang har lillebror vunnet to rettssaker, med dommer som viser til statlig brudd på både internasjonale meneskerettigheter - og urfolksrettigheter, og storesøster har reist et verk med over 400 reinhoder.

Installasjonen som nå heises opp utenfor stortinget i forbindelse med Pile o' Sápmi Supreme og ankerettssaken I Norges Høyesterett, heises opp som et teppe som tegner opp det samiske flagget. Verket kommer rett fra Documenta, verdens største og viktigste kunstutstilling der den vakte internasjonal oppsikt, høstet stor anerkjennelse og ble nominert som ett av de ti fremste kunstverkene under documenta 14. Verket vises på Eidsvolls plass i to dager, mens rettssaken pågår.

Sted: Eidsvolls plass 5. og 6. desember 9.00 - 16.00

JEG VIL SNAKKE MED DEG OM DETTE

38 år siden, som ung jente var jeg her utenfor Stortinget og jeg forstod hva jeg ikke hadde blitt fortalt. Det var oktober 1979: samer sultestreiket foran Stortinget. Norske borgere sultestreiket for grunnleggende rettigheter til land, og for eksistens av sitt levesett og sin kultur. Var jeg blitt fortalt at vi hadde en urbefolkning hvor barn på min egen alder var tatt vekk fra sine foreldre og sendt på internat? At generasjoner med eget samisk språk skulle fornorskes? At samiske åndelige ledere ble brent? At barn ble straffet for å være seg selv?

Jeg vil veldig gjerne snakke med deg om dette. Derfor bærer jeg med venner reinhoder rundt i byen den 6 desember. Reinhoder varsomt vasket og skrappt rene av storesøster Måret Anne Sara. Vi vil fortelle de vi møter hva staten Norge fremdeles gjør mot vår urbefolkning, 38 år etter Alta aksjonen. Hvorfor har ingen fortalt oss dette? Staten tar hennes lillebror til høyesterett etter at han har kjempet for, og vunnet saken om sine rettigheter i to rettsinstanser. Han er neste generasjon reindriftsutøver.

Visste du at nå i 2017, må unge reindriftsamer slakte så mye av sine rein at de blir tvunget til å gi opp sin kultur og sitt urgamle levesett? Staten vil igjen bestemme over land og liv. 38 år etter. Lillebror Jovsset Ante

A K Dolven -79

Sara skal møte Staten i høyesterett 5 og 6 desember, et steinkast fra Stortinget. Overgrep, nok en gang. Vinner staten, er reineiernes rettssikkerhet truet og fremtiden for samisk reindrift uviss.

Jeg må snakke med deg om dette som jeg ikke skulle bli fortalt om. Hvorfor har Norge skrapet bort den sanne historien om vår urbefolkning, samene? Og det fortsetter, som sagt, et steinkast fra Stortinget.

A K Dolven Oslo, høsten 2017

A K DOLVEN

Gjennom hele karrieren har Dolven vært aktiv i samfunnsdebatten og særlig da i kunst- og kunstnerpolitiske spørsmål. Særlig har hennes engasjement for kunstneres kår og fokus på kvinnelige kunstneres synlighet og like muligheter i samtidskunsten vært tydelig. Dolvens visjonære pionerarbeid har også ført til en oppvåkning og interesse for samtidskunst i Nord-Norge gjennom Skulpturlandskap Nordland som hun har vært en av initiativtagerne til.

Anne Katrine Dolven er født 26. april 1953 i Oslo. Hun bor og arbeider i London og i Lofoten på Vestvågøy, Kvalnes. Hun arbeider innenfor ulike uttrykk så som maleri, grafikk, lyd, lys, film/video, skulptur, installasjonskunst. Hun er utdannet ved Ecole des Beaux Arts i Aix-en-Provence/Paris og Kunstakademiet i Oslo (1982–86), og har stilt ut på og er innkjøpt av en rekke institusjoner. Hun er professor på Kunstakademiet, Kunsthøgskolen i Oslo og hennes utstillingsvirksomhet er svært omfattende både nasjonalt og internasjonalt.

75

For å berges gjennom den kalde vinteren på vidda, for å tåle de lange vandringene, for å klare seg sammen, både dyrene og menneskene i det harde nor, trenger reinen å være en godt sammensatt flokk der egenskapene til dyrene har en betydning for både flokken og den hårfine symbiosen mellom natur, klima, dyr og gjeteren.

Det finnes utallige ord for å beskrive flokken, reinsens egenskaper. Hvert dyr - hvert ord beskriver reinsdyrenes bevegelser gjennom det landskapet de i 8000 år har vandret i. Menneskene har vandret etter dyrene. Samene er blitt et folk, en kultur gjennom å ha fulgt reinsdyrenes vandringer fra vidde til kyst. Fra kyst til vidde. Vi ser dyrenes betydning på de første historiske brevene til fremtidens mennesker. I verdensarvstedet for bergkunst i Alta er det risset inn bilder av mer enn 3000 reinsdyr.

Hvert årtusen i tiden har sine brev til oss. De er ulike men reinsdyrene er mange i alle av dem. De har skapt landet og de har skapt menneskene. Er dette hva helleristningene prøver å fortelle oss?

Det er enda ikke over

Det landet som reinen, og

menneskene lever av - er også truet. Bit for bit eksproprieres beiteland. Industri, vindmøller, gruvedrift, kraftledninger, hytteområder. De raner landet vårt - og straffer oss for at det blir trangere- vanskeligere å berge seg. Statlige reguleringer tar fra unge reindriftsutøvere muligheten til å bygge seg sin egen fremtid. En fremtid ikke bare for seg selv, men for hele den samisk kulturen. Samisk kultur har den nomadiske reindriften som sitt omdreiningspunkt. I titusen av år har språklig, kulturelle og kunstneriske uttrykk vært vedt inn i dyrene og dens vandringer i våre skjøre omgivelser. Kampen for at samisk reindrift skal overleve skjer nå. Kampen for at unge samiske kvinner og menn har rett til å skape seg sin fremtid, sin levemåte med dyrene som har årtusener gamle usynlige spor i det arktiske landskapet.

Sammen

Norge er tuftet på territoriet til to folk. Samer og Nordmenn. Vi trenger å stå sammen for å verne om reindrift og samisk kultur. Vi må verne om enkeltindividets grunnleggende rett til å utøve med stolthet de kunnskaper og tradisjoner som er samfunnets lim. Vi må stå sammen for å verne om at rettigheter og rettferdighet skal gjelde alle.

Marry Áilonieida Somby

Marry Áilonieida Somby er en samisk forfatter, dramatiker og billedkunstner. Somby er en viktig stemme i Sápmi og var tidlig opptatt av det globale urfolksperspektivet. Hun var aktiv i den samiske rettighetskampen og med på aksjonene under Alta-saken. Áilonieida Somby kommer til *Pile o'Sápmi Supreme* med et dikt dedikert til Jovsset Ante og den pågående saken.

***Su aldočorrága
stáhta ribáda
aiggošedje bávkaliit guohtun
duoddara
ja mirkuid bálkestit
jaskes vutnii
su aldočorrága stahta
niibbit aigot goddit
dáppe saddjudit buikkuid
Jovsset Ánte čorraga vuostá***

***Dušše ulddain vel
mearihis stuora gabba
ealut, buhtes, českkes
duoddariin***

SANKS

- Å leve under et maktregime som ikke tar ansvar

Snefrid Møllersen

Hvordan har den unge gutten det, som etter fem års kamp og snart tre runder i norsk rettsapparat mot selveste staten, fortsatt ikke vet hva framtiden hans er eller hvilke rettigheter han har som menneske?

Pile o' Sápmi vil ha fokus på menneskene i den storpolitiske kampen om land og tvang. Opphopning av belastninger, psykisk helse og livskvalitet er temaer når vi inviterer inn SANKS og psykologispesialt Snefrid Møllersen for å snakke om reindriftas hverdag.

- Allerede i 1995 ble det stadfesta i en norsk offentlig utredning at tålegrensa for belastninger i samisk reindrift i Norge er nådd. Situasjonen for reindriftsbefolkningen ble betegnet som alvorlig og målrettede tiltak for å forebyggende tiltak hastet det med å få i gang, sier Snefrid Møllersen.

Hva har skjedd på de 22 årene siden tålegrensa for belastninger var nådd? Den 5. og 6. desember møter den unge reindriftsutøveren Jovsset Ante

Sara (25) den norske stat i Norges Høyesterett. Staten eksproprierer i dag reindriftas beiteland samtidig som de tvangsslakter reinflokkene med lovverk i hånd. Mens andre reineiere sitter i rettssaker for å beskytte reinbeitelandet, kjemper Jovsset Ante i retten for å beskytte reinen og reindriftas grunnleggende rettigheter for både mennesker, næring og kultur. I et forvaltningsregime der tvang har blitt regelen mer enn unntaket og der kapitalismen damper over alle vedtak, enser ikke myndighetene menneskene og hva de utsettes for. Det snakkes gjerne om forskning i alle retninger for å rettferdiggjøre tvangsvedtak, men man snakker ikke om forskning som vifter med varselflagg på vegne av mennesker som fratas alt og presses utfor stupet. Mens Jovsset Ante Sara sitter i Høyesterett i kamp for sine og reindriftas rettigheter, inviterer Pile o' Sápmi psykologispesialist/forsker Snefrid Møllersen til å snakke om psykososiale forhold og stressbelastning i reindrifta.

Kort om forskningsprosjektet *Reindriftas hverdag*:

Reindrifta har levd og lever med store utfordringer og påkjenninger i forhold til å utøve god reindrift og opprettholde den levemåte og det fellesskap reindrift er basert på. I de senere årene har reindriftsbefolkningen uttrykt bekymring for hvordan belastningene og presset de lever med virker inn på deres livs- og arbeidsforhold, på deres psykiske helse og på livskvaliteten. Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) henvendte seg på denne bakgrunn til SANKS med forespørsel om å få gjort en forskningsstudie av disse forholdene. Forskningsprosjektet *Reindriftas hverdag* er et nasjonalt forskningsprosjekt, utført

i tett samarbeid mellom reindriftsutøvere og forskere, med forankring i Norske Reindriftsamers Landsforbund (NBR-NRL) og Samisk Nasjonal Kompetansetjeneste for psykisk helsevern og rus (SÁNAG –SANKS). Prosjektets formål har vært å kartlegge faktorer som kan påvirke psykisk helse og livskvalitet hos samiske reindriftsutøvere i Norge, - sett fra et reindriftsperspektiv.

Prosjektleder og psykologispesialt/forsker Snefrid Møllersen kommer til Oslo og Pile o' Sápmi- Supreme med innlegg og samtale om opphopning av belastninger.

Sted: Samisk hus, kl:20:00 6. desember

POLITISKE APPELLER

Pile o'Sápmi jobber med å sette den prinsipielle rettssaken på dagsorden og mane opp til kvalitativ debatt i både offentlighet og politiske arenaer der debatten hører hjemme. Ved siden av å skape en synlig arena for debatt og refleksjon, inviterer Pile o'Sápmi politikere til å komme på banen. Det norske storting er invitert ut for å møte Sápmis budskap når

Sametingspresidenten Ailli Keskitalo og Ellinor Marita Jåma, leder i Norske Reindriftssamers Landsforbund holder appell på Eidsvolls plass for å tale til Stortinget og til den norske offentligheten.

Sted: Eidsvolls plass 6. desember 13.30

For ankerettssaken i Tromsø lagde graffitti teamet Sunna&Zina et legendarisk verk, midt på torget i Tromsø sentrum. Verket ble laget i samtid med rettssaken, der noen i teamet var i rettssalen og sendte

sendte saksoppdateringer til kunstnerne mens de jobbet. I Oslo, ved anken til Høyesterett, har graffitti teamet fått et nytt medlem og vi stiller med tre street art kuntnere på Eidsvolls plass.

Anders Sunna

"Geriljasamen" Anders Sunna Sunna maler militante advarsler mot statlig undertrykkelse av samer. Sunna bygger sitt kunstnerskap på å formidle fra rettighets-frarøvelsen som den svenske stat har påført hans familie. Denne kampen har vart i over 40 år og pågår fortsatt. Med sine arbeider advarer han mot hva som kan skjer når staten tar bort samenes

rettigheter. Sápmi Air Force, four nation army, ryper med håndgranater og bombebelter. Anders Sunna portretterer politisk undertrykkelse av sitt folk og er beskyldt for å være sint, truende og politikere her til lands har ønsket han sensurert. Sunna er kjent for å skape overskrifter.

Pile o' Sápmi Graffiti Crew

Zina

Linda Zina Akselsen kjent som Zina har blitt nevnt blant verdens 25 mest bemerkelsesverdige kvinnelige gatekunstnere, som nylig har flyttet hjem til Sápmi. Sammen med Anders Sunna lagde de et live tematisk graffiti verki under Pile o' Sápmi-Tromsø. De jobba midt på torget i Tromsø, og jobbet simultant med rettssaken.

Ánna-Katri

Ánna-Katri Helander er en ung kreativ stemme fra Sápmi. Hun var årets unge kunstner på Riddu Riđđu festivalen i år, der hun jobbet med dans som kunstnerisk uttrykk. Helander leker seg, eller lærer seg nå mer om graffitti kunst og kaller seg lærlingen til "Zina".

Sted: Eidsvolls plass 5. og 6. desember

Pile o' Sapmi stuntteater

Reindriftsloven

justert etter Grisens Lov

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Lovens formål

Reindriftsloven

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

Paragraf 1. Lovens formål

For det samiske reinbeiteområdet skal **mineral**loven legge til rette for en økologisk, **markeds**økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriftsbefolkningen selv **med** samfunnet for øvrig **som prioritert**. For å nå disse mål skal **mineral**loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning **og redusering** av rendriften. Rendriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv, **og i første omgang i form av bærekraftig turistnæringsliv**.

Loven skal bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriften viktigste ressursgrunnlag **med mindre det forekommer betydelige funn av guld, diamanter, malm, olje, titan, uran eller amalgam**. Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og **sentralmyndighetene avhengig av dagens energipris**.

Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal **mineral**loven legge forholdene til rette for en økologisk og **markeds**økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene med basis i lokal **mat**kultur og **sang**tradisjon i de områder hvor det er gitt tillatelse til reindrift etter reglene i paragraf 8 og i **henhold til den til enhver tid rådende areal – og energipolitikk**.

Både i og utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven bidra til å sikre forsvarlig dyrevelferd for tamrein **og andre rovdyr**.

Sultestreiker tilbake på Eidsvoll's plass

Niillas Somby, en av de mest sentrale aktivistene under Alta-kampen, og en av sultestreikerne som okkuperte Eidsvoll's plass i 1979, er tilbake på Eidsvoll's plass.

Somby har viet livet til samisk rettighetskamp og har nylig utgitt bok om historien sin som skildrer store personlige oppofrelser i kampen for samiske rettigheter. På tampen av den hittil største samiske rettighetskampen, endte Somby opp med å sultestreike utenfor Stortinget,

deretter ble han terrortiltalt etter et mislykket sprenningsforsøk på brua i Stilla. Somby mistet den ene armen og det ene øyet i sprenningsforsøket, og endte opp med å flykte til Canada. Hvordan var det å bli stemplet som Skandinavias verste terrorist? Vi står her igjen. Var det verdt det? Niillas Somby forteller den utrolige historien sin, på Eidsvoll's plass, 38 år etter, mens Sápmi igjen kjemper for sine rettigheter.

Sted: Eidsvoll's plass, 5 desember

Power to the People!

Klubbkveld og avslutningsmingel

Musikken denne kvelden vil begynne rolig, slik at det er rom for å samles og snakke om rettsaken, om kunsten som blei vist. Utover kvelden stiger nivået og intensiteten, slik at vi kan få oss en heit helende dans. Det trenger vi i mørketida! Musikalsk platerytter magi leveres av:

DJ Uyarakq, Vår helt fra fra Kalaallit Nunaat (Grønland) er Dj og produsent/musiker og holder fortiden til i Aanaar/ Inari, Sápmi./Finland. Vi danset sist til hans heftige basstunge rytmer på Riddu Riddu i sommer. Aqqalu Berthelsen som han egentlig heter, gjorde flere opptredener under Joar Nango's European Everything på Documenta 14 i Athen og Kassel, og han var også med på Disko Bay Greeland nå i høst.

DJ Ingebling, verdens greieste DJ og arrangør, trønder men fjong akademisk utdanning er Oslo borger og vært med på å bidra til å gjøre Oslo musikk miljø mer spennende i mange år. Spiller alltid rar og fin ultra dansbar musikk. Ingeborg Aarsand, utdanna nordamerikaviter fra Universitetet i Oslo og University of Washington. Hun jobber for Dansens Hus og spiller plater under navnet Ingebling og med Too Many Girls og CHOPWORLD.

DJ Sunshine, også kjent som kunstneren Elin Már eller Child of Klang, har bakgrunn fra NRK P3, Radio Nova, piratradioer i London, og har spilt plater over hele verden, arrangert klubbkvelder, er en av grunnleggerne av Ladyfest Oslo og har formidlet musikk fra hele verden i mer enn 20 år. Pasjon, energi, sjel, bass og rytme, både med sans for det eksperimentelle og det fengende beskriver Sunshine spillestil. Hen er kjent fra klubbkonsepter som Sunshine Sound System, Reinforcement, Ladies at Work, Frie Former og Too Many Girls.

Sted: SALT, Naustet, Langkaia 1 6.desember 21-0

Vuollán- meahtun vuoigna

Plakatjakt etter den uknuselige ånden!

Suohpanterror

Sted: all around Oslo

Pile o' Sápmi oppfordrer til kunstjakt!

Den anonyme samiske kunstner- og aktivistgruppa Suohpanterror er overalt i Oslo i forbindelse med Jovsset Ante Saras rettssak og Pile o' Sápmi Supreme. Finner du en, er det verdt å ta vare på den! Gruppa er kjent for sitt engasjement i kampen for samiske rettigheter og mot rovdrift av naturen. Suohpanterror har flere internasjonale utstillinger bak seg og var også sentral under gruvedemonstrasjonen i Kallak/ Gállok.

– Utstillingen er både morsom, humoristisk og alvorlig. Den viser at vi har ikke gitt opp og at vi ikke kommer til å gi opp, sier talsperson for Suohpanterror, Jenni Laiti. Suohpanterrors plakatutstilling vises også på Tenthaus Oslo og utstillingen Pile o' Sápmi in Context.

DocSápmi – Documenting Pile o´Sápmi

Mai-Lis Eira er en ung regissør fra Kautokeino, utdannet ved Nordland kunst- og filmfagskole i Kabelvåg, og Film- og fjernsynsvitenskap ved Høgskolen i Lillehammer. Eira er opptatt av å skildre problemstillinger som skjer i dagens samfunn, og fortelle historier fra et samisk perspektiv. Den unge regissøren har fulgt og dokumentert Jovsset Ante Saras rettssak og det kunstneriske arbeidet rundt saken.

Hun viser filmen med jobbtittelen *Documenting Pile O´Sápmi* på Eidsvolls plass, 5 desember kl 09.

Eiras kortfilmer «Jahki ii leat jagi viellja / This year is not last year`s brother» vises som en del av Pile o´Sápmis kuraterte filmprogram.

Eiras filmer vises på Tenthaus Oslo 2-17.12 tirs-søn 13-17 og på Eidsvolls plass kl. 9 5. desember

Powerjoik av Sofia Jannok

#ČSV!

Sápmi har overlevd kolinsering fra flere nasjonalstater, men vi står fortsatt som ett folk, uten grenser. Sofia Jannok kommer fra svensk-okkuperte siden av Sápmi og er en av Sápmis fremste artister. Den omtalte og kritikerroste artisten bruker artistieriet til å fremme samisk rettighetskamp for Sápmi og urfolkssamfunnet i verden. Jannok sto nylig sammen med Girjas Sameby som kjemper en pågående samisk rettighetskamp i rettssak mot den svenske stat. Jannok sto

med våre urfolks søstre-og brødre i kampen mot oljerøret Dakota Access Pipeline (NODAPL) og Jannok står nå med Jovsset Ante i kampen om rettighetene til samiske reindriftsutøvere som forvalter et levende grunnlag for samisk kultur.

Sofia Jannok opptrer med powerjoik på Eidsvolls plass når vi avduker tittelverket med 400 reinhoder og like mange kulehull, til beskuelse for landets maktforvaltere.

Sted: Eidsvolls plass 5. desember 9.00

Pile o' Sápmi + Tenthaus Oslo

Velkommen til Tenthaus 2-17.desember på Maridalsveien 3.

Den 2. desember åpner Tenthaus Oslo dørene for utstillingen Pile o' Sápmi Supreme in Context som en del av markeringen. Her vil Máret Ánne Sara vise tegninger, et halssmykke av reinaske-porselen og fotografier i tillegg til et nytt samarbeide mellom Sara og den chilenske kunstneren Cecilia Vicuña. Hans Normann Dahl, Arvid Sveen og Keviselie (Hans Ragnar Mathisen) viser trykk og Tenthaus kino viser et filmprogram kuratert av Máret Ánne Sara som tar for seg den pågående kampen for samenes

rettigheter. Her vises kortfilmer, musikkvideo og dokumentarer av blant annet Mai-Lis Eira, Elle-Máijá Apiniskim, Tailfeathers, Aslak Pallto og Elle Sofe Henriksen, Anders Sunna og Inga Wiktoría Påve. I tillegg vises kortfilmer under tittelen Thinking at the Edge of the World - Perspectives from the North produsert av OCA. I utstillingen vises også rettssaksdokumenter fra fra rettssaken mot staten som kommer opp i Høyesterett 5-6.desember i Oslo.

Sted: Tenthaus Oslo Maridalsveien 3

Kunstnerne på

Pile o' Sápmi Supreme in Context

Keviselie

Keviselie (Hans Ragnar Mathisen) var del av Masi-gruppen, et kunstnerkollektiv som pådrev den samiske rettighetskampen i 70-80 tallet. Keviselie er en samisk kunstner og forfatter kjent for sin elegante aktivisme. Hans detaljerte kart over Sápmis geografi har spilt en viktig rolle i revitalisering av samisk kultur og språk. Han viste sine arbeider

i Pile o' Sápmi-Tromsø og viser nå sitt skrik på Pile o' Sápmi Supreme i utstillingen Pile o' Sápmi Supreme in Context. Han er også en del av filmprogrammet *Perspectives from the north – thinking at the edge of the world* en del lav en serie dokumentarer aget av Office for Contemporary Art Norge (OCA).

Arvid Sveen

Siden 1970-tallet har Arvid Sveen sette en rekke viktige saker som den samiske selvstendighetskampen, utviklingen av Alta-Kautokeino-vassdraget og andre presserende saker som berører Finnmark. I Pile o' Sápmi Supreme in Context viser Sveen

den ikoniske plakaten Samisk framtid fra 1986. På utstillingen Blymanifestasjoner i forbindelse med Pile o' Sápmi i Tromsø deltok Sveen med en stor plakatsamling.

Hans Normann Dahl

Hans Normann Dahl er en av våre mest mangfoldige og folkekjære kunstnere. Han var en av kunstnerne som uttrykte seg om Alta saken for nesten 40 år siden. I Pile o' Sápmi Supreme in Context viser han trykk han lagde i forbindelse med Alta saken- og den store kampen mot industrialisering av Sápmis landområder. Motiver som

desverre er like aktuelle for det samiske samfunnet i dag. Dahl lagde tegningen opprinnelig som en avis illustrasjon i liten format og reproduserte verket i samisk farge versjon da Máret Anne kontaktet han for å være med på utstillingen "Bly manifestasjoner" ved Pile o' Sápmi-Tromsø.

Sted: Tenthau Oslo, Maridalsveien 3 2- 17. desember

Filmprogram på Tenthau

Jahki ii leat jagi viellja av Mai-Lis Eira (KORT)

Vi følger hovedkarakteren gjennom en hel dag. Vi blir kjent med ham, og

får et innblikk i hvordan det er å jobbe med reindrift i dag. Bakteppe for filmen er myndighetenes krav til reduksjon av reinflokkene. Min oppfatning er at reduksjonskravet kan også skape grobunn for familiekonflikter.

Sámi bojá av Elle Sofe Henriksen (KORT)

Filmen viser den tause mannens indre kamp. Karakteren Mikkell er det mange kaller en stereotypisk same, reindriftssamen. I filmen ser vi kontrasten på hvordan det ser ut utenfra, idyllisk og eksotisk, men fra innsiden føles

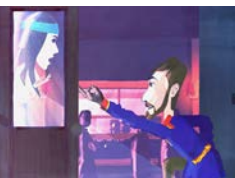
det kaotisk og slitsomt. Filmen setter fokus på den enorme belastningen som mange unge reindriftsutøvere i dag utsettes for, og som oftest "bærer" alene. Hvor slitsomt og ødeleggende det føles for mange.

Guođohit / To herd av Elle Márjá Eira (KORT)

En dokumentarisk musikkvideo om Eiras egen familie. Artisten selv er meget bekymret for den yngre generasjonen i reindriften, og sier at den situasjonen som reindriftssamer befinner seg i dag kan prege de sterkt i fremtiden. "Tvangsslakting, kampen om beiteområder og den ufysiske måten vi blir behandlet på er skremmende", sier hun.

Bihttoš av Elle Maijja Tailfeathers (KORT)

En personlig fortelling om kjærlighet og rettighetskamp. Hva betyr rettighetskampen for de som kjemper for det, og hva er prisen? Filmskaper Elle-Máijá Apiniskim Tailfeathers forteller historien om sin mor og sin far som falt for hverandre og som mistet hverandre i sin hengivne kamp for urfolksrettigheter på to kontinenter.

Crime Scene av Matti Aikio (KORT)

Filmen belyser et annet perspektiv i debatten om reindriftsutøvere og fredingen av rovdyr. Filmen forkynner ikke, men viser situasjonens virkelighet fra reineiernes perspektiv. Samer hater ikke rovdyr. Filosofien har alltid vært at alle har rett til sin del. Vi vil bare være i stand til å beskytte våre rein uten å havne i fengsel når ulven tar mer enn sin andel.

Morit Elena Morit (KORT)

De samiske kunstnerne Inga-Wiktoria Påve og Anders Sunna står bak animasjonsfilmen Morit Elena Morit ("Wake up Elena Wake up"). De laget filmen for å vise hvordan kolonialiseringen har sneket seg på det samiske folk, og for å vekke unge samer til å gjenoppbygge og knytte seg til naturen og tradisjonene. Påve og Sunna er begge fra den svenske siden av Sápmi og oppvokst i et tradisjonelt reindriftsmiljø.

Badjealbmá čalmiiguin av Aslak Pallto (DOK)

Det virker å være mistillit mellom myndighetene og reindriftssamer om det som foregår i naturen. Det reindriftssamen ser, blir ikke trodd dersom det ikke dokumenteres med film. Sånn er det i dag. Reindriftssamenes hverdag er mangsidig, og noe som ikke mange har kunnskap om. Rovdyrstap er et stort problem, som ikke ser ut til kunne løses på finsk side av Sápmi.

Kasta på Land av Harry Johansen og Torill Olsen (DOK)

Dokumentaren handler om fiskekvotene som staten delte ut til store trålere på bekostning av de små. Den politiske taktikken hadde fatale konsekvenser for sjøsamene. Med noen pennestrøk avviste staten sjøsamenes historiske og juridiske rettigheter til fiske i havet utenfor Finnmark. Slik svekket staten sjøsamenes kultur, næring og arverettigheter med et enstemmig Storting i ryggen. Filmen har vært vist i NRK Brennpunkt, og skapte stor debatt i media. Filmen vant Samiske filmfestival pris i 2010 med begrunnelsen - "en sterkt bevegende og avslørende film om kampen for tilværelsen"

Gáddegánddat av Niillas Somby (DOK)

Dokumentaren av Sápmis velkjente rettighetsforkjemper forteller historien fra Tana. Hvordan en lovdefinisjon fra 1911 fratok den samiske befolkningen tradisjonelle rettigheter for laksefiske. Rettighetene er ikke gjenopprettet den dag i dag.

Filmer fra Office for Contemporary Art Norway (OCA)

Perspectives from the north – thinking at the edge of the world av OCA
5 kortfilmer laget på bakgrunn av et bredt tverrfaglig prosjekt av Office for Contemporary Art Norge (OCA). Filmene dokumenterer kunstnerisk og aktivistisk tenkning i Sápmi.

Pile o'Sápmi

samarbeidsverk av Cecilia Vicuña og Máret Anne Sara

"I truly think the future of humanity is at stake in this trial, if Norway gets away with destroying the Sami traditional way of life, the rest of the world will feel entitled to do it too." Cecilia Vicuña om rettssaken

Cecilia Vicuña er en internasjonal anerkjent chilensk kunstner og poet. Hun er kjent for sine "quipos", poetiske khipuer. Khipuer er et førkolonistisk skriftspråk med knuter som registrerte informasjon og hendelser. Et urfolksspråk som døde med massakren av et folkeslag. Cecilia Vicuña og Máret Anne Sara møttes under Documenta 14 der de begge stilte ut. Urfolks identitet, både i åndelig og politisk sammenheng, knyttet dem sammen. I forbindelse

med Pile o'Sápmi produserer de sammen et helt nytt arbeid. Arbeidet er laget på Tenthaus Oslo og består av tradisjonelle samiske kofter, Gákti, som i løpet av 13 dager er donert og sendt fra rundt om i Sápmi til Oslo, i solidaritet med rettssaken og Pile o'Sápmi. Kunstnerne ønsker ved samarbeidet og verket, å knytte sammen de personlige historiene i urfolkskampen fra sør til nord, både metaforisk og bokstavelig.

Verket er foreløpig uten tittel, forutenom ordet giitu/takk, til alle som har gitt sine mest personlige eiendeler til dette verket hvor de nå står for et tydelig budskap med hver knute som holder de sammen.

Sted: Tenthaus Oslo, Maridalsveien 3 2- 17. desember

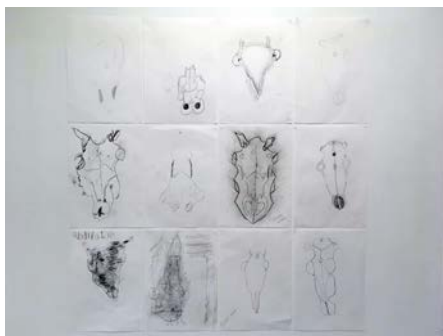

Samisk hus i Oslo Sámi viessu Oslos

Samisk hus i Oslo

Et treffpunkt og møteplass for alle under rettssaken
den 5-6. desember

Samisk hus i Oslo er en av Pile o' Sápmis Supreme's samarbeidspartnere. Med nylig åpnet husrom midt i byen, holder Samisk Hus åpent kl. 9.00-20.00 den 5. desember og 10.00-21.00 6. desember. Her finnes lett servering og mulighet å varme seg etter appeller og eventer på Eidsvollsplass. I tillegg til å være et naturlig samlingssted, arrangerer Pile o' Sápmi og Tenthaus en tegningsutstilling. Tegningene er laget av klasse G2C på Hersleb skole, november 2017. Tegningene er et resultat av en et workshop med Maret Anne Sara og Tenthaus Oslo. Sara holdt workshop for skoleklassen i forbindelse med *Pile o Sápmi Supreme*.

Tegningene er laget av Naim, Tedros, Jose, Azeb, Karena, Semere, Thiam, Zeinab, Abdifatah, Qudrathulla, Munir, Jawhara, Ramona, Jhaey og Merih

Adresse: Dronningensgate 8b
<http://www.samiskhus.no/>

**PILE
O' SÁPMI**

Takk!

Tusen takk til alle kjære kunstnere som har bidratt med sjela, tiden og skapelsene deres for et bredt blikk på denne store og vanskelige men svært viktige saken.

Et stort takk til Tenthaus Oslo for det hjertevarme vertskapet og samarbeidet i Oslo. Takk til Oslo Samisearvi/Oslo Sameforening og Oslo Sámiessi/Samisk hus i Oslo for at dere skaper et samlingspunkt for oss under Pile o' Sápmi Supreme, slik dere gjør for Oslo samer ellers i året.

Takk til SALT for å åpne lokaler for oss, takk til alle som engasjerer seg og et ærbødig takk til samiske reindriftsutøvere som ikke lar seg knekke til tross for enorme belastninger og storpolitiske overgrep.

En siste og kanskje den største takken går til lillebror som tar denne tunge kampen for så mange.

På vegne av hele gjengen takker vi KORO/URO og Samiráđđi/Samerådet/Saamicouncil for prosjektstøtte til det kunstneriske programmet. Avslutningvis siterer jeg like så godt Suohpanterror:

- Vi har ikke gitt opp, og vi kommer ikke til å gi opp!

**Giitu Sápmi,
vuollánmeahttun vuoiŋŋas!**

Máret Ánne Sara

www.pileosapmi.com

Pile o' Sápmi Supreme er realisert med støtte av

KORO

TENT
HAUS
OSLO

DÁID
DÁDÁ
LLU ▲

